

Професії та шляхи отримання кваліфікації в Німеччині

Vocational Education
and Training in Germany

Funded by

German Office for International Cooperation
in Vocational Education and Training

on the basis of a Decision
by the German Bundestag

Зміст

1. Професійні галузі в Німеччині
2. Національна рамка кваліфікацій Німеччини (НРК)
3. Два види первинного професійного навчання
4. Професійне навчання на підприємстві в Дуальних системах
5. Професійне навчання в училищі
6. Можливості для вдосконалення та професійного зростання

1. Професійні галузі в Німеччині

 Сільське господарство, природа, довкілля	 Економіка, управління
 Виробництво, виготовлення	 Транспорт, логістика
 Будівництво, архітектура, геодезія	 Послуги
 Металургія, машинобудування	 Здоров'я
 Електрика	 Соціальна сфера, педагогіка
 Інформаційні технології, комп'ютерна техніка	 Суспільні та гуманітарні науки
 Природничі науки	 Мистецтво, культура, дизайн
 Техніка, технологічні галузі	 ЗМІ

2. Національна рамка кваліфікацій Німеччини (НРК)

Інструмент упорядкування кваліфікацій
у німецькій системі освіти

Орієнтація та прозорість кваліфікацій і
компетенцій

Вісім рівнів, які відповідають
Європейській рамці кваліфікацій (ЄРК)

Забезпечує можливість порівняння в
міжнародному масштабі

Підвищує професійну мобільність у Європі

2. Національна рамка кваліфікацій Німеччини (DQR)

Учасники DQR: Огляд

Спільна відповідальність
Розвиток силами

Інші учасники:

Вищі навчальні заклади та установи професійної освіти

Соціальні партнери та економічні організації

Експерти у сфері науки та практики

- ▶ **Робочий орган DQR (AK DQR):** обговорювання рішень
- ▶ Понад 100 експертів беруть участь у робочих групах

2. Національна рамка кваліфікацій Німеччини (DQR)

Учасники DQR

Центр з координації на федеральному та земельному рівнях DQR (B-L-KS DQR)

Функція

- ▶ Національний координаційний центр з впровадження Європейської рамки кваліфікацій (EQF) в Німеччині

Постановлення

- ▶ Спільне рішення федерального уряду та уряду земель (1 травня 2013 р.)

Завдання

- ▶ Підтримка при впровадженні DQR
- ▶ Перевірка відповідності кваліфікацій для забезпечення узгодженості
- ▶ Ведення реєстру відповідних кваліфікацій
- ▶ Інформація про поточні зміни

Члени

- ▶ Федеральне міністерство у справах освіти, сім'ї, літніх громадян, жінок і молоді Німеччини (BMBFSFJ)
- ▶ Федеральне міністерство економіки та енергетики Німеччини (BMWE)
- ▶ Конференція міністрів освіти федеральних земель Німеччини (KMK)
- ▶ Конференція міністрів економіки федеральних земель Німеччини (WMK)

2. Національна рамка кваліфікацій Німеччини (DQR)

Учасники DQR

Робочий орган DQR (АК DQR)

Центральна платформа

Залучення всіх відповідних учасників у сфері

- ▶ загальної освіти
- ▶ вищої освіти
- ▶ професійної освіти та підвищення кваліфікації
- ▶ соціальних партнерів та економічних організацій
- ▶ науки та практики

Завдання

- ▶ Підготовка всіх важливих рішень щодо розробки та впровадження DQR
- ▶ Співпраця на основі принципу консенсусу

2. Національна рамка кваліфікацій Німеччини (DQR)

Процедура віднесення

Порядок для формальних кваліфікацій

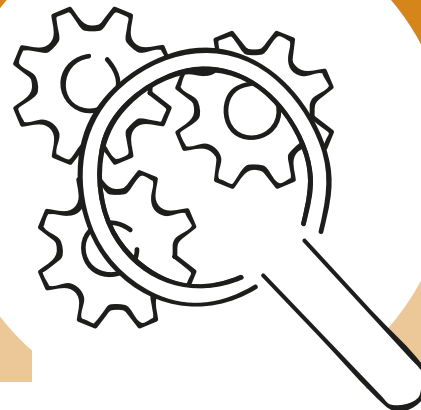
Компетентний державний/публічно-правовий орган (напр., відповідальний за положення про проведення іспитів, порядок організації професійного навчання, освітні програми) подає **пропозицію щодо віднесення**

Перевірка **Центром з координації на федеральному та земельному рівнях DQR**

Участь робочого органу DQR для забезпечення узгодженості загальної структури

Порядок для неформальних кваліфікацій

Погоджено спеціальну **процедуру віднесення**

Процедура: наразі на **стадії впровадження**

Пропозицію подає організація, яка надає кваліфікацію (як правило, це організації приватного або публічного права, а також представники громадянського суспільства)

2. Національна рамка кваліфікацій Німеччини (DQR)

Ознаки DQR

Рівень	Знання	Навички	Соціальна компетентність	Самостійність
1	Загальні базові знання	Виконання простих завдань за інструкцією	Базова взаємодія у звичних ситуаціях	Переважно під керівництвом
2	Базові фахові знання в якійсь одній галузі	Застосування простих правил, первинне розв'язання проблем	Робота в невеликих групах	Частково самостійно, з підтримкою
3	Широкі базові фахові знання	Виконання рутинних завдань, застосування методів	Співпраця та обмін інформацією	Самостійні дії у знайомих ситуаціях
4	Розширені, поглиблені професійні знання	Методична обробка завдань, розв'язання відомих проблем	Координація робочих процесів, комунікація в команді	Самостійність і відповідальність у стабільних умовах
5	Інтегровані фахові знання, на стику галузей тощо	Виконання складних завдань, навички передачі знань	Наставництво та консультування	Відповідальність за власні процеси навчання та роботи
6	Глибокі фахові знання або широкі наукові знання	Аналіз складних проблем, розробка стратегій вирішення	Відповідальність у командах, керівництво проектами	Висока самостійність і відповідальність
7	Високоспеціалізовані міждисциплінарні знання	Дослідження, розробки, створення нових процесів	Професійне керівництво, модерація складних дискусій	Самостійна відповідальність за складні проекти
8	Повністю спеціалізовані знання найвищого рівня, засновані на дослідженнях	Інновації, розробка нових теорій і методів	Лідерська роль у наукових і професійних спільнотах	Найвищий ступінь автономності, відповідальність за подальший розвиток теоретичних і практичних знань

2. Національна рамка кваліфікацій Німеччини (НРК)

Систематизація за ступенем складності та видом діяльності

НРК 1-2	НРК 3	НРК 4
Без професійної освіти – проста підсобна робота	Спеціальність, яка здобувається під час дуального професійного навчання (= на підприємстві) (2 роки)	Спеціальність, яка здобувається під час дуального професійного навчання (= на підприємстві) (3 - 3,5 року)
наприклад, помічник для збирання врожаю, підсобний робітник на кухні/помічник кухаря, помічник офіціанта, помічник електрика*	наприклад, кваліфікований працівник готелю або ресторану, кваліфікований працівник складу, фахівець з внутрішніх оздоблювальних робіт, продавець, фахівець з металообробки*	наприклад, агроном, кухар, фахівець зі складської логістики, фахівець із мехатроніки в галузі холодильної техніки, механік-монтажник*
		або: спеціальність, яка здобувається під час професійного навчання в училищі (повний навчальний день)
		наприклад, помічник агронома, помічник з продовольчих технологій, помічник з управління готельним господарством, помічник з технічних і комерційних питань у сфері обслуговування будівель, помічник з мехатроніки – напрямок «технічне та сервісне обслуговування»*

* Зазначені професії, які належать до однієї професійної галузі, можуть не ґрунтуватися одна на одній.
Ці професії зазначені як приклади, вони знаходяться на різних кваліфікаційних рівнях у відповідній професійній галузі.

2. Національна рамка кваліфікацій Німеччини (НРК)

Систематизація за ступенем складності та видом діяльності

НРК 5	НРК 6	
Спеціалізоване підвищення кваліфікації	Підвищення кваліфікації на звання майстра	або: Підвищення кваліфікації для професійного зростання у технічній сфері
наприклад, сертифікований фахівець – ІТ-фахівець, сервісний технік, кухар-дієтолог, працівник з експлуатації обладнання вітроенергетичних установок/вітроелектростанцій, консультант з питань житла (ТПП)	наприклад, бакалавр-професіонал, майстер сільськогосподарського виробництва, майстер-кухар, майстер ресторанного обслуговування, майстер-електротехнік	наприклад, бакалавр-професіонал, технік-механік у сільському господарстві, харчовий технолог, технік з експлуатації будівель
	або: Підвищення кваліфікації для професійного зростання у комерційній сфері	або: навчання з присудженням академічного ступеня «бакалавр» в університетах прикладних наук і вищих школах прикладних наук
	наприклад, бакалавр-професіонал, фахівець-аграрій для бухгалтерського обліку, фахівець з економіки та організації виробництва на комерційному підприємстві, фахівець з економіки та організації виробництва на промисловому підприємстві, фахівець з економіки та організації виробництва у ЗМІ та видавництвах, бухгалтер, залучений до складання балансу	

* Зазначені професії, які належать до однієї професійної галузі, можуть не ґрунтуватися одна на одній.
Ці професії зазначені як приклади, вони знаходяться на різних кваліфікаційних рівнях у відповідній професійній галузі.

2. Національна рамка кваліфікацій Німеччини (НРК)

Систематизація за ступенем складності та видом діяльності

НРК 7

Підвищення кваліфікації
просунутого рівня

наприклад, магістр-професіонал, інженер-економіст у технічній сфері, інженер-економіст у комерційній сфері, сертифікований майстер виробничого навчання*

або: Навчання з присудженням академічного ступеня «магістр» в університетах прикладних наук і вищих школах прикладних наук

наприклад, Master of Science (M. Sc.) (магістр наук) аграрій*

НРК 8

Здобуття наукового ступеня в університеті прикладних наук

z. B. Promovierte/r Agrarwissenschaftler/in (Dr. Agr.) (доктор сільськогосподарських наук), Promovierte/r Ökonom/in (Dr. oec.) (доктор економічних наук), Promovierte/r Ernährungswissenschaftler/in (Dr. oec. Troph.) (доктор наук у галузі дієтології), Promovierte/r Ingenieur/in (Dr. Ing.) (доктор технічних наук)*

* Зазначені професії, які належать до однієї професійної галузі, можуть не ґрунтуватися одна на одній.
Ці професії зазначені як приклади, вони знаходяться на різних кваліфікаційних рівнях у відповідній професійній галузі.

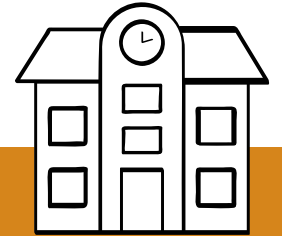
3. Два види первинного професійного навчання

Дуальне професійне навчання

- ▶ 70 % на підприємстві – 30 % у професійному училищі
- ▶ Оплата праці учнів
- ▶ Регулюється федеральним законодавством
- ▶ 324 професій*, з них приблизно:
  - ▶ 130 ремісничих професій
  - ▶ 250 професій у виробничій та природничо-науковій сферах (частково збігаються з ремісничими професіями)
  - ▶ 50 професій у комерційній сфері

* професії частково дублюються

Професійне навчання в училищі

- ▶ частково висока зайнятість на практичних стадіях виробничої діяльності
- ▶ Оплата праці учнів у сфері охорони здоров'я/в інших випадках праця учнів частково не оплачується або навчання ведеться на платній основі
- ▶ Регулюється законодавством федеральних земель
- ▶ Приблизно 70 професій у таких сферах:
  - ▶ техніка
  - ▶ іноземні мови
  - ▶ дизайн
  - ▶ Професії в комерційній сфері
  - ▶ охорона здоров'я, соціальна сфера, догляд за тілом

4. Професійне навчання на підприємстві в Дуальних системах

Ремісничі професії

130 професій, які переважно належать до сфери компетенції ремісничих палат, гільдій ремісників і окружних об'єднань ремісників у таких галузях:

- ▶ лісовий промисел
- ▶ будівельні та оздоблювальні роботи
- ▶ електротехніка та металеві роботи
- ▶ швейна, текстильна та шкіряна промисловість

- ▶ виробництво скла, паперу, виробів і кераміки тощо
- ▶ хімічне чищення
- ▶ охорона здоров'я та догляд за тілом
- ▶ продовольча продукція

Доступ: формальні обмеження відсутні

- ▶ Підприємство, що навчає, приймає рішення про необхідну попередню підготовку здобувача на базі училища

- ▶ Приблизно **25 %** усіх учнів освоюють ремісничу професію

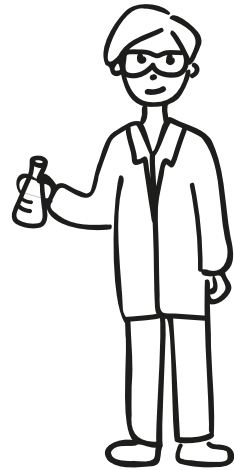
4. Професійне навчання на підприємстві в Дуальних системах

Професії у виробничій та природничо-науковій сферах

Близько 250 професій (деякі з них ідентичні з ремісничими професіями), яких навчають на промислових чи інших великих підприємствах.

Наприклад:

- ▶ механік-монтажник
- ▶ лаборант у біологічній лабораторії
- ▶ лаборант у хімічній лабораторії
- ▶ фахівець з електронного обладнання промислової техніки

- ▶ фахівець із металообробки
- ▶ оператор верстатів та обладнання
- ▶ фахівець із мехатроніки
- ▶ виробничий технолог
- ▶ дефектоскопіст

Доступ: формальні обмеження відсутні

- ▶ Підприємство, що навчає, приймає рішення про необхідну попередню підготовку здобувача на базі училища

- ▶ Приблизно 60 % усіх учнів опановують професії у виробничій та природничо-науковій сферах

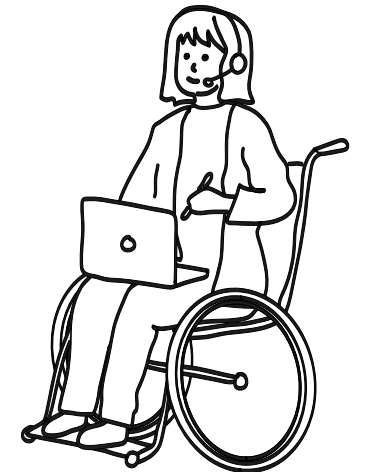

4. Професійне навчання на підприємстві в Дуальних системах

Професії в комерційній сфері

50 або більше професій (залежно від того, як рахувати). Наприклад, у таких галузях:

- ▶ торгівля (роздрібна, оптова та зовнішня торгівля, промисловість)
- ▶ офісна робота та адміністрування
- ▶ фінанси, контролінг і право (банки, страхові компанії, робота в галузі права)
- ▶ менеджмент у сфері охорони здоров'я
- ▶ логістика і транспорт (експедиторські та логістичні послуги)
- ▶ нерухомість
- ▶ готельна та ресторанна справа
- ▶ дозвілля та туризм

Доступ: формальні обмеження відсутні

- ▶ Підприємство, що навчає, приймає рішення про необхідну попередню підготовку здобувача на базі училища
- ▶ Часто потрібен атестат про закінчення середньої школи або про здобуття освіти на вищому рівні

5. Професійне навчання в училищі

Спеціальності в галузі охорони здоров'я

Розрізняють такі галузі:

- ▶ регламентовані професії → до роботи за цими професіями допускаються тільки ті особи, які мають визнане державою свідоцтво про професійне навчання
  - ▶ Галузі:
    - ▶ догляд, аварійно-рятувальна служба та акушерство
    - ▶ професії медичного асистента
    - ▶ фізіотерапія та мова

- ▶ Додаткові галузі:
  - ▶ професії в комерційній сфері / менеджмент у сфері охорони здоров'я
  - ▶ ремісничі професії у сфері охорони здоров'я

Строк навчання: як правило, три роки

Доступ: як правило, атестат про закінчення середньої школи

Поряд із класичними професіями в галузі догляду є професії в галузі терапії: наприклад, логопедії, трудотерапії, фізіотерапії, а також професії парамедика, подолога, асистента дієтолога.

5. Професійне навчання в училищі

Додаткові професії:

Близько 50 професій із високою практичною часткою, наприклад, у таких галузях:

- ▶ технічний асистент у сфері мультимедіа
- ▶ технічний асистент фармацевта, хіміка або біолога
- ▶ технічний асистент у сфері інформаційного забезпечення
- ▶ технічний асистент у сфері експлуатації морських суден
- ▶ асистент у сфері ділового адміністрування
- ▶ асистент керівника
- ▶ європейський секретар
- ▶ фахівці з управління готельним господарством
- ▶ професії підсобних працівників у сфері догляду
- ▶ асистент із соціальної роботи
- ▶ креативні професії (наприклад, кераміст, дизайнер)
- ▶ професії в галузі спорту (наприклад, професійний артист, танцюрист, учитель гімнастики)

Строк навчання: від одного до трьох років (залежно від того, чи проводиться навчання протягом усього дня або частини дня).

Доступ: переважно атестат про закінчення середньої школи

5. Професійне навчання в училищі

Шляхи професійного навчання зі здобуттям вищої кваліфікації

сертифікований фахівець [НРК 5]

- ▶ Обсяг: 400 навчальних годин
- ▶ насамперед у галузі інформаційних технологій

бакалавр-професіонал [НРК 6]

- ▶ Допуск після досягнення рівня НРК 4
- ▶ Обсяг: не менше 1200 навчальних годин
- ▶ **Майстер ремісничої справи**
  - ▶ 1-3,5 роки
  - ▶ повний навчальний день або без відриву від виробництва
- ▶ **Технік**
  - ▶ різні строки навчання
  - ▶ повний навчальний день або без відриву від виробництва
- ▶ **Фахівець з економіки та організації виробництва**
  - ▶ різні строки навчання
  - ▶ повний навчальний день або без відриву від виробництва

магістр-професіонал [НРК 7]

- ▶ Допуск після досягнення рівня НРК 6
- ▶ Обсяг: не менше 1600 навчальних годин

6. Можливості для вдосконалення та професійного зростання

Перехід до траєкторії академічного навчання

Перехід від професійного навчання до академічної професійної освіти БЕЗ права на доступ до університету прикладних наук

- ▶ Доступ на підставі підвищення професійної кваліфікації
  - ▶ наприклад, свідоцтво майстра-ремісника (бакалавр-професіонал) або відповідне свідоцтво про підвищення кваліфікації згідно із Законом про професійну освіту (BBiG) або Ремісничим кодексом (HwO), або в разі наявності професій у сфері охорони здоров'я, законодавчо регульованих на рівні федеральних земель
  - ▶ Загальний доступ до університету прикладних наук
- ▶ Доступ на підставі предметно відповідного професійного навчання і роботи за професією
  - ▶ щонайменше два роки професійного навчання, потім щонайменше три роки досвіду роботи за отриманою професією або за професією, що предметно відповідає освоєній у межах професійного навчання професії
  - ▶ В окремих випадках потрібна консультаційна бесіда, іспит для отримання допуску або проходження випробувального терміну навчання
  - ▶ Допуск до навчального курсу, який предметно відповідає свідоцтву про професійне навчання/професійну діяльність

Інші шляхи вдосконалення кваліфікації

надолуження упущеної можливості з метою отримання шкільного атестата/свідоцтва про професійне навчання

- ▶ наприклад, з метою отримання кваліфікації для виконання висококваліфікованої роботи
- ▶ без відриву від виробництва у вечірніх школах, протягом повного навчального дня в коледжах або освітніх центрах

перенавчання

- ▶ Здобуття кваліфікації для виконання іншої роботи, ніж раніше освоєна і виконувана
- ▶ за станом здоров'я або з причин, пов'язаних із ситуацією на ринку праці
- ▶ Скорочення терміну навчання, як правило, на третину на підставі попередньої професійної освіти

Цю презентацію та інші презентації, а також інформацію про німецьку професійну освіту та міжнародне співробітництво в галузі професійної освіти див. на нашому сайті:

www.govet.international/en

Джерела

- ▶ Інформаційно-аналітичний звіт BIBB ([посилання](#))
- ▶ Звіт про професійне навчання ([посилання](#))
- ▶ КМК ([посилання](#))
- ▶ Портал даних BMFTR ([посилання](#))
- ▶ Федеральне статистичне відомство ([посилання](#))

GOVET at BIBB

Friedrich-Ebert-Allee 114-116
53113 Bonn, Germany

govet@bibb.de

+49 228 107 1818

www.govet.international